

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
ของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่
Integration of Buddhist Principles in Promoting Environmental
Management by Local Administrators in Taopoon Sub-district
Administrative Organization, Song District, Phrae Province

ละอองดาว แปงใจ¹
Laongdao Pangjai¹

Received: 24 April 2025; Revised: 23 June 2025; Accepted: 02 July 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน 3) นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ การวิจัยดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธีประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลคือ ประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน ผ่านแบบสอบถามและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน จำนวน 2 คน 4) กลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นตำบลเตาปูน จำนวน 2 คน 5) กลุ่มตัวแทนประชาชน จำนวน 2 คนรวมทั้งสิ้น 10 รูป/คน ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามประเด็นการวิจัย และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโดยรวม มีการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริม

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่; Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya Phrae Campus
Corresponding Author, E-mail: laongdao@gmail.com

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยความรักความเอาใจใส่ต่อแผนงานโครงการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในด้านบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง มีความตั้งใจในการแสดงออกถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ด้วยการรับฟังข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม จัดทำการสรุปผลการดำเนินการตามโครงการที่ได้วางแผนไว้

คำสำคัญ: การบูรณาการ; การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This study aimed to: (1) examine the level of environmental management practiced by local administrators of the Taopoon Sub-district Administrative Organization; (2) investigate the relationship between the Iddhipāda Dhamma principles and environmental management among these local administrators; and (3) propose an integrated approach to Buddhist principles for enhancing environmental management by local administrators in Taopoon Sub-district Administrative Organization, Song District, Phrae Province. A mixed-methods research design was employed. For the quantitative component, data were collected from 377 residents in the Taopoon Sub-district Administrative Organization area using a structured questionnaire. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used for data analysis. For the qualitative component, in-depth interviews were conducted with 10 key informants from five groups: two Buddhist practitioners, two political science practitioners, two officials of the Taopoon Sub-district Administrative Organization, two local leaders, and two community representatives. The qualitative data were analyzed and synthesized according to the research objectives and presented in a descriptive format.

The findings revealed that the overall level of environmental management by local administrators, based on the Four Iddhipāda principles, was rated at a high level. Moreover, the relationship between the Four Iddhipāda principles and the promotion of environmental management among local administrators in Taopoon Sub-district Administrative Organization, Song District, Phrae Province, demonstrated a strongly positive correlation. This indicates that residents were highly satisfied with overall performance. The integration of the Four Iddhipāda principles supported environmental management through commitment and care for plans and projects, prioritization of environmental issues, continuous public consultation, proactive

problem-solving by listening to both direct and indirect information, and systematic reporting of project outcomes in accordance with the established plans.

Keywords: Integration; Environmental Management; Four Iddhipāda Principles

บทนำ

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นเรื่องสำคัญมากในยุคการกระจายอำนาจปกครองสู่ท้องถิ่น ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยมและหลาย ๆ ภาคส่วน กำลังมองหารูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์มากที่สุด และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมย่อมเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งในทางปฏิบัติลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน มักออกมาในรูปของการโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนเข้ามาร่วมมือทำงานกับภาครัฐ โดยช่วยคิด ช่วยออกแรงบริจาคสมทบกับภาครัฐ การเข้าร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็นและให้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าว ไม่ใช่แนวคิดของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาของชุมชน จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรตามแนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ รวมไปถึงปัญหาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขในรูปแบบของการมีส่วนร่วมด้วยนั่นเอง (เสาวนีย์ เกริกฤกษ์, 2566)

ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีการขยายตัวทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ เนื่องจากในเขตพื้นที่ตำบลเตาปูน มีผู้ประกอบการฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ ทำให้ประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำเสียที่ส่งกลิ่นเหม็น กลิ่นเหม็นจากมูลสุกร แหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค พาหนะนำโรคต่าง ๆ ภายในชุมชนและปัญหาด้านแหล่งน้ำ ที่ไม่มีคุณภาพส่งผลต่อพืชที่เกษตรกรเพาะปลูก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ปัญหาขยะมูลฝอยเกิดจากการเพิ่มปริมาณของขยะที่มีมากขึ้น เป็นจำนวนมากจากการเพิ่มจำนวนของประชากร ในช่วงฤดูแล้งเกิดปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ในพื้นที่การขาดแคลนน้ำในการชลประทาน ทำให้การปลูกพืชของเกษตรกรไม่ได้ผล รวมไปถึงขาดประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชที่ทันสมัยและยั่งยืน การใช้ยาปราบศัตรูพืชส่งผลให้เกิดมลพิษทางน้ำ ซึ่งหากขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบอาจแผ่ขยายออกไปในวงกว้าง และเป็นปัญหาต่อสังคมโดยรวมได้ การที่จะทำให้อาณาเขตด้านสิ่งแวดล้อมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ กับการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน ได้แก่ หลักอริยบท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ การมีใจรัก ความพอใจในการทำงานให้สำเร็จ 2. วิริยะ การมีความพากเพียรในการทำงานให้สำเร็จ 3. จิตตะ การมีความเข้าใจทำงานให้สำเร็จ และ 4. วิมังสา การมีความไตร่ตรอง ทบทวนในกิจการงานให้สำเร็จ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับผู้ที่ต้อง

การความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาองค์กรที่ตนเองปกครอง เพื่อจะได้นำมาบูรณาการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่นต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม สำหรับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งรวมการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรเป้าหมาย ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ซึ่งมีจำนวน ประชากรทั้งหมด 6,479 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอ

สอง จังหวัดแพร่ โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่า ตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการบูรณาการหลักสิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ก่อนการใช้งานจริง แบบสอบถามถูกทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.889

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตแพร่ เพื่อเข้าพื้นที่ในการเก็บข้อมูล โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นจากการแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วน การดำเนินการนี้ ไม่เพียงช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการวิจัย ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และความเข้าใจในความต้องการที่แท้จริง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ 2) การบูรณาการหลักพุทธธรรมวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในแต่ละด้าน

ขั้นตอนการวิจัยนี้ ถูกออกแบบอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ สำหรับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ปกครองท้องถิ่นในตำบลเตาปูน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 5 กลุ่มตัวแทนประชาชน จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้มีความหลากหลาย ทำให้การวิจัยได้มุมมองเชิงลึกที่ครอบคลุมในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยตรง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสัมภาษณ์เริ่มต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบูรณาการหลักสิทธิบาทธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลถูกดำเนินการโดยผู้วิจัยที่ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้องที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านการบันทึกเสียงและจดบันทึกอย่างเป็นระบบ จากนั้นข้อมูลถูกนำมาแยกแยะและจัดเรียง เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งคำนึงถึงบริบทของผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา พร้อมทั้งการอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชัดเจนในการนำเสนอ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศ: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (72.41%), อายุ: ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 50–57 ปี (34.48%) รองลงมาคือช่วง 42–49 ปี (24.40%), ระดับการศึกษา: ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (35.81%), อาชีพ: ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือปศุสัตว์หรือประมง (39.52%), รายได้ต่อเดือน: ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท (43.23%)

ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับอิทธิบาท 4 กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.38) โดยสรุปภาพรวมมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

หลักอิทธิบาท 4	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านฉันทะ : ความรักความพอใจ	3.73	0.46	มาก
2. ด้านวิริยะ : ความเพียรพยายาม	3.64	0.39	มาก
3. ด้านจิตตะ : ความเอาใจใส่	3.74	0.47	มาก
4. ด้านวิมังสา : ความทบทวน ไตร่ตรอง	3.78	0.48	มาก
ภาพรวม	3.72	0.38	มาก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับอิทธิบาท 4 กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยความมุ่งมั่นเต็มใจในการทำงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอปัญหา โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ปัจจัยเหล่านี้ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน

ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, $S.D.=0.43$) โดยสรุปภาพรวมมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทการดำเนินการ	3.74	0.44	มาก
2. ด้านบทบาทการส่งเสริม	3.77	0.50	มาก
3. ด้านบทบาทการประสาน	3.72	0.48	มาก
4. ด้านบทบาทสนับสนุน	3.72	0.47	มาก
รวม	3.74	0.43	มาก

ตารางที่ 2 ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทั้ง 4 ด้าน

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน แสดงให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูนอย่างเต็มศักยภาพ มีส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้กับประชาชน ปัจจัยเหล่านี้ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน

ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยสรุปภาพรวมมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	ค่าสหสัมพันธ์	ค่า P	ระดับความสัมพันธ์	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	อิทธิบาท 4	การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่	0.855	0.01	มาก	✓	-
2	ด้านฉันทะ ความรัก		0.769	0.01	ปานกลาง	✓	-
3	ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม		0.780	0.01	ปานกลาง	✓	-
4	ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่		0.794	0.01	ปานกลาง	✓	-
5	ด้านวิมังสา ความทบทวนไตร่ตรอง		0.795	0.01	ปานกลาง	✓	-

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่

หลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ในระดับมาก เมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการใช้กับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า

- 1) ด้านฉันทะ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรักความเอาใจใส่ต่อแผนงานโครงการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในด้านบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- 2) ด้านวิริยะ ผู้บริหารท้องถิ่นเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
- 3) ด้านจิตตะ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความตั้งใจในการแสดงออกถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้วยการรับฟังข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 4) ด้านวิมังสา ผู้บริหารท้องถิ่นได้จัดทำการสรุปผลการดำเนินการตามโครงการที่ได้วางแผนไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารท้องถิ่น มีการทบทวนปัญหาความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ใจดี (2565) ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนในเทศบาลตำบล หอนงม่วงไข่ อำเภอหอนงม่วงไข่ จังหวัดแพร่ หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนในเทศบาลตำบลหอนงม่วงไข่ อำเภอหอนงม่วงไข่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = .648^{**}$) จะเห็นได้ว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ มีหน้าที่ และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภุรีวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา (2564) ที่ยืนยันว่า การพัฒนาการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลัก อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายจากความ

ตั้งใจ ในการแก้ปัญหาตามความต้องการของประชาชนให้เกิดความชัดเจน จะเห็นได้ว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น ปัจจัยที่สำคัญคือ ตัวของผู้บริหารท้องถิ่นและความร่วมมือ ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

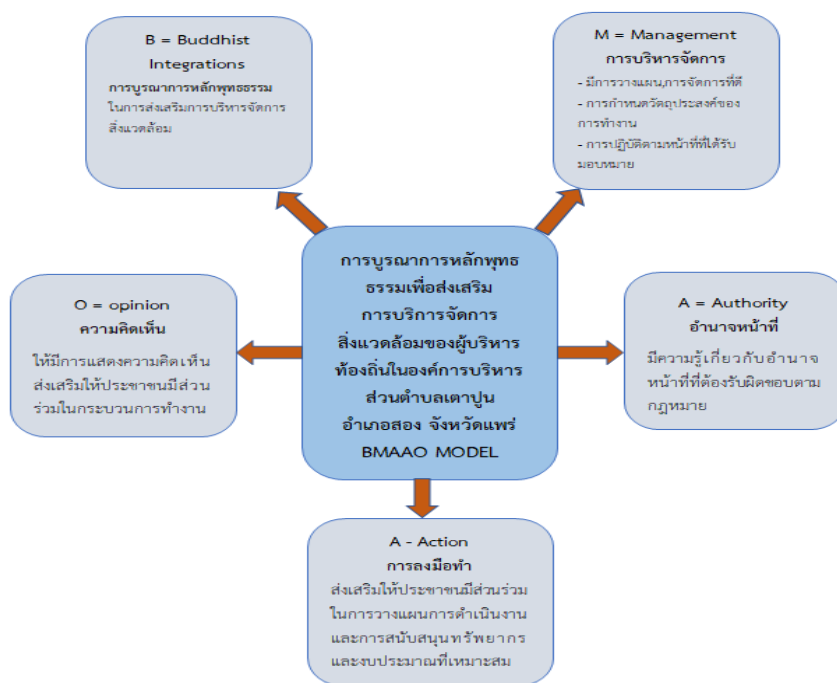
2. ระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทการดำเนินการ ด้านบทบาทการส่งเสริม ด้านบทบาทการประสาน ด้านบทบาทการสนับสนุน เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริฐิณิศา ธารสกุลปรกรณ์ (2567) พบว่า ระดับความคิดเห็นบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการ จัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเฉลิมวุฒิ จิตตสวโร (น้อยใจม) (2563) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาของประชาชนต้องดำเนินการตามขั้นตอน ขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำไปปรับแก้ไขโดยเร็วสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ ฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ สร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาปรับปรุงการดำเนินงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมพร กลยาโณ (พันธ์เชียงชา) (2566) พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารจัดการโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากร มอบหมายและกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้บริหารท้องถิ่นควรบริหารงานด้านสัมฤทธิ์ผลของงาน การมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงคุณภาพที่แน่นอนชัดเจน การปรับให้เข้ากับปรัชญาใหม่ ๆ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงมุ่งคุณภาพเป็นหลัก ปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน สนับสนุนการฝึกอบรมสัมฤทธิ์ผลของงาน ปรับปรุงระบบการทำงาน เพื่อคุณภาพการผลิตและการลดต้นทุน สร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคลากรเพื่อประสิทธิภาพการทำงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมาก ($r=.855^{**}$) กล่าวคือ เมื่อการบูรณาหลักอิทธิบาท 4 การส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้บริหารท้องถิ่น สามารถบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับ เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ

โอดเอ็ง (2565) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่นในการปองปรามการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก หลักอิทธิบาทธรรม มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่นในการปองปรามการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอน คิดพิจารณาอย่างรอบคอบในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่ง วรรณดิษฐ์ (2566) พบว่า แนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในรักษาสิ่งแวดล้อม เข้าใจถึงแผนงานหรือโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลจัดขึ้น มีการจัดเวทีประชาคมร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อร่วมกันเสนอปัญหา ร่วมกันคิดวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมกันวางแผนทางการแก้ไข ปัญหา เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัฐกุล เสนารา (2563) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ด้านการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม ด้านการดำเนินงานควรใช้โซเชียลมีเดียเพื่อแจ้งข่าวสาร ด้านการรับผลประโยชน์ควรประชาสัมพันธ์การใช้ออปพลิเคชันหมอชนะ และไทยชนะ ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนได้รับทราบ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยนำหลักอิทธิบาทธรรม คือ หลักคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ซึ่งมี 4 ประการ คือ 1. ด้านฉันทะ ความความพอใจ 2. ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม 3. ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ 4. ด้านวิมังสา ความทบทวน ไตร่ตรอง มาบูรณาการร่วมกับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบทบาทการดำเนินการ 2.ด้านบทบาทการส่งเสริม 3. ด้านบทบาทการประสาน และ 4. ด้านบทบาทสนับสนุนผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ BMAAO MODEL ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์การวิจัย ดังปรากฏเป็น BMAAO MODEL สรุปได้ดังนี้

B = Buddhist Integrations การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการนำหลักธรรมมาบูรณาการการทำงานให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด

M = Management การบริหารจัดการ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีการบริหารจัดการให้เป็นระบบ มีการวางแผนการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีขั้นตอน กระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน

A = Authority อำนาจหน้าที่ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ไม่ลุ่มหลงในอำนาจของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่การเป็นตัวแทนของประชาชนด้วยความตั้งใจและจริงใจ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว

A = Action การลงมือทำ การวางแผนที่ดีจะไม่มีประโยชน์หากไม่มีการลงมือทำ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง เช่น การจัดกิจกรรมอาสาสมัคร การลงพื้นที่สำรวจ

ปัญหา นอกจากนี้ การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณที่เหมาะสมจะทำให้แผนงานเป็นไปได้อย่างจริง

O = opinion ความคิดเห็นการแสดงความคิดเห็นในการร่วมกันแก้ไขปัญหาในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน วางแผนการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยภาพรวมพบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่นโดยรวม นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ในระดับมาก เมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการใช้กับการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงนำเสนอการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน ด้านฉันทะ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรักความเอาใจใส่ต่อแผนงานโครงการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในด้านบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านวิริยะ ผู้บริหารท้องถิ่นเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ด้านจิตตะ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความตั้งใจในการแสดงออกถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้วยการรับฟังข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม และด้านวิมังสา ผู้บริหารท้องถิ่นได้จัดทำการสรุปผลการดำเนินการตามโครงการที่ได้วางแผนไว้ สำหรับข้อเสนอแนะประชาชนต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้รวดเร็ว และครอบคลุมทุก ๆ ปัญหา อีกทั้งเสนอให้มีการพัฒนาบริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ด้วย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมกิจกรรม โครงการด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการเสนอแผนนโยบายการ แก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึง

1.2 ผู้บริหารท้องถิ่นควรเป็นผู้มีทักษะในการประสานงาน สร้างเครือข่ายการทำงาน ประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการของหน่วยงานกับหน่วยงานภาครัฐภายนอก หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

1.3 ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีความสนใจ กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน แก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ผู้บริหารท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ร่วมเป็นคณะกรรมการในการวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ร่วมตรวจสอบ และร่วมประเมินผล

2.2 ผู้บริหารท้องถิ่นควรบูรณาการการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อรับฟังปัญหาสำรวจความต้องการของประชาชน เพื่อนำมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าสิ่งใดจำเป็นที่ต้องเร่งแก้ไขและพัฒนาโดยเร็ว อีกทั้งยังสามารถนำมาข้อมูลเป็นแนวทางในการดำเนินการด้านอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ผู้บริหารท้องถิ่นควรปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เป็นรูปธรรมตามที่ให้นโยบายไว้แก่ประชาชน มีการจัดกิจกรรม โครงการอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเรื่องสภาพปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3.2 ควรศึกษาเรื่องทักษะการสร้างแรงจูงใจ ทักษะในการสื่อสารของผู้บริหารท้องถิ่นในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- เบญจวรรณ ใจดี. (2565). ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเฉลิมวุฒิ จิตตสวโร (น้อยโถม). (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดนครราชสีมา. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพร กลยาโณ (พันธ์เชยงชา). (2566). การประยุกต์หลักกฤษฎีบาทธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภุริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา. (2564). การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รัฐกุล เสนารา. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรค โควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่ง วรรณดิษฐ์. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลม่วงเตี้ย อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิริฉนิศา ธารสกุลปรณ์. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ เกริกฤกษ์. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://lawforasean.ocs.go.th/File/files/1532560323.72902f5246cb96465c5d26e2921162e3.pdf>
- อนุสรณ์ โอต๊ะอิง. (2565). ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่นในการป้องปรามการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในตำบลทุ่งศรี อำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). Statistics an introductory analysis. New York: Harper & Row.